

Izhaja vsak ponedeljek
in četrtek ob 8. uri
— predpoldne. —
Stane za celo leto 15 L.,
za pol leta 8 L., za četrt
leta 4 L. Za inozemstvo
celo leto 30 L.
Na naročila brez
doposlane naročnine se
ne oziramo.
Odgovorni urednik:
RIJHARD OREL.

GORIŠKA STRAŽA

Številka 38.

V Gorici v ponedeljek 14. maja 1923.

Letnik VI.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogovo-
ru in se plačajo vnaprej
List izdaja konsorcij
„GORIŠKE STRAŽE“
Tisk. S. Spazzal
v Trstu.
Uprava in Uredništvo:
ulica Mameli 5.
(prej Scuole).

Ne zamudite prilike!

V Rimu se vršijo trgovska pogajanja med Italijo in Jugoslavijo in ni izključeno, da se v prav kratkem času zaključijo. Zadnjič se nam morda nudi prilika, da se pobrigamo za izmenjavo združnega denarja. Pri zeleni mizi sedita obe vladi, ki sta izmenjali denar bankam in pustili na cedilu zadrage. V njunih rokah je, da se potegneta končno za reveže, ko sta se že za milijonarje!

Bojimo se pa hudò, da se v Rimu ne bodo prav nič za nas menili, ako se ne zganemo tudi sami z vso odločnostjo. Zločin bi bil, ko bi v tem trenutku molčali! In zato se nikakor ne strinjamo z dr.jem Wilfonom, da morajo biti primorski združniki v tem trenutku tihi! Združniki ne bodo tihi, temveč vpili na ves glas!

Danes vedo namreč vsi, da je bil naš molk za časa konference v Genovi španska stena, za katero so si bankirji izmenjali 16 milijonov lir in pustili zadrage praznih rok! Samo enkrat nam je bil molk v pogubo, drugič ne več!

Gospodje, zganite se!

Čas je dragocen, treba se je požuriti. Enotna akcija naših zastopnikov mora stopiti nemudoma v življenje. Skupna akcija zahteva skupno organizacijo Narodnega sveta, zato ustanovimo ga! Vse osebne ovire morajo pasti, ko gre za tako važno stvar. Čas hiti, požurite se!

Ne smemo doživeti nove Genove. Ko je radi tržaških zamud padla izmenjava v vodo!

Pravočasno dvigamo svoj glas in pozivamo na takojšnjo akcijo!

Ne sme se več ponoviti, da nam bodo po konferenci očitali, kakor zadnjič: «Čemu pa niste poslali združniki svojega zastopnika v Genovo?» To se ne sme več zgoditi, zato na delo!

V zadnjem trenutku opominjamo!

Danes je dana prilika, jutri je ne bo več.

Krivica, ki se je zgodila ljudstvu, se mora za vsako ceno popraviti. Poskusiti je treba zato vsako pot, vporabiti vsako sredstvo, izkoristiti vsako priliko. Slehera zamuda bi bila neodpustna pregreha.

Ne zanemarite zopet prilike, temveč hitite na delo.

Kako se bo plačevala vojna odškodnina.

Uradni list priobčuje odlok, s katerim se vpeljujejo posebne državne obveznice za izplačevanje vojne odškodnine. Imenovale se bodo «Obligacije Benečij». Odslej naprej, in sicer najkasneje s prvim septembrom prejmejo vojni oškodovanci mesto denarja od države te obveznice, ki se vničijo po preteku 25 let.

Obveznice boš lahko oddal na banko in prejel zato denar, da si sezi daš hišo ali kupiš pohištvo.

Obligacije nadomestujejo torej denar in z njimi lahko kupuješ.

Davkarije so primorane prejeti mesto lir te obveznice in jih ne smejo zavrniti.

Privatniki jih lahko zavrnejo.

Kaj se godi po svetu?

Kakor smo zadnjič poročali, so Francozi odbili mirovne pogoje Nemčije. Nemci se morajo brezpogojno vdati, pasti morajo na kolena in potem se pričnejo šele pogajanja o «sporazumu» med obema narodoma. Ta politika Francije je raznetila nove plamene sovraštva v duši nemškega ljudstva, katero dobro čuti, da ga hočejo sovražniki za vsako ceno ponižati. In Francozi prilivajo v svoji slepoti dan za dnem novega olja v ogenj, ki gori v srcu ogroženega nemškega naroda. Pretekli teden so obsodili pred vojnim sodiščem v Verdenu velsindustrialca Kruppa na 15 let težke ječe. Ravnotako so vrgli v zapore ravnatelje in uradnike Kruppovih rudokopov, češ da so hujskali ljudstvo na uper proti francoskemu vojaštvu. Bravci Straže se še spominjajo, da so francoski vojaki v mestu Essenu streljali pretekli mesec na rudarje in da je izgubilo pod francoskimi strojnica-mi 15 delavcev svoje življenje. Ta uboj je vzbudil po vsem svetu velik vtis in Francozi so se izmazali iz grde zadeve s tem, da so postavili pod vojno sodišče Kruppa in njegove ravnatelje. Mesto, da bi kaznovali morilce, so se vrgli na podjetnika in ga obsodili v težko ječo.

Nekrščanska politika.

Naravno, da je to hinavsko postopanje Franciji samo oškodovalo in pognalo valovje ogorčenja v Nemčiji do vrhunca. V Porurju so izbruhnile v znak protesta velike delavske stavke, nemški narod se je ogrnil v žalost, berlinska vlada je izrazila žrtvam svojo solidarnost in kapitalisti Kruppovih rudokopov so zablesteli čez noč v sijaju mučeništva.

Francija je ustvarila proti svoji volji enotno fronto delavstva in podjetnikov. To je Franciji škodljivo, ker večja odpor nemškega naroda. Toda kljub vsemu temu nadaljujejo Francozi započeto pot in drviyo z zaprtim očmi v temino. V mestu Maincu so privlekli pred vojno sodišče 17 železniških uradnikov in zaupnikov delavstva in jih obsodili radi agitacije proti Franciji na desetletja zapora. Zopet se je dvignil v Nemčiji in drugod vihar ogorčenja. Predsednik nemške republike Ebert je objavil protest, v katerem napada «strašne razsodbe francoskih sodišč kot izraz najbolj divjega terorizma, kar jih pozna svet. Najbolj naravne človeške pravice se z brutalnim nasiljem in zaničevanjem devajo pod noge.»

Redko kedaj rabijo odgovorni poglavarji držav tako ostre in ogorčene besede. Kako globoka mora biti uzaljenost, kako nepotolazljiv, srd nemškega ljudstva, da piše njegov najvišji predstavnik take protestne izjave. Mi se nemškemu srdu ne čudimo, ko vidimo, da se polasča jeza celo treznih in hladnih Angležev, ki so povrh še zavezniki Francije. Vse opozicijsko časopisje Anglije obsoja francosko politiko v Porurju. Bivši ministrski predsednik Lloyd George je imel v sredo govor, v katerem je napadal francoski imperalizem in poudaril, da je duh današnje francoske politike skozi in skozi nekrščanski. Vihar odobravanja, ki

je preglušil njegove besede, nam jasno priča, kakšno mišljenje imajo Angleži o svojih francoskih «zaveznikih». Toda nevolja Angležev in vsi opomini, ki prihajajo Francozom iz drugih držav, so kakor bob ob steno. Francoz raje naprej, tolče brez odlašanja po nemškem ljudstvu in ga hoče upogniti. Kaj mastane, če se Francozom načrt ne posreči? Ali ne bo tedaj Francija dvakrat ponižana in poražena? Res, nevarna je ágra, ki se razvija v Porurju, težka in trda je odgovornost politikov, ki jo vodijo.

Kaj delajo na Ogrskem?

Slab spomin so zapustili Ogrri v zgodovini Jugoslovanov. Pod bivšo državo so bili Ogrri veliki gospodje, ki so neusmiljeno tlačili tuje narode. Njihova kruta pest je ležala težko nad Hrvati, Srbi in Slovaki in Romuni. Z bajoneti žendarmrije so stiskali k tlam vsak prost razmah tujih plemen. Bog, obvari, če se je kdo predrznil, zahtevati enakopravnost za vse narode. Z brutalno silo so planili nadenj in ga vničili. Ogrske ječe so bile prenapolnjene slovaških, romunskih in hrvaških voditeljev. Tako nesramnega in krvavega gospodstva ni videla Evropa v nobeni državi kakor na Ogrskem.

Prišla pa je svetovna vojna in z njo dan obračuna. Podjarmljeni narodi so vrgli od sebe jarem in se odtrgali iz ogrskih klešč. Slovaki, Hrvati in Romuni so ustanovili v nepopisnem navdušenju svoje narodne države in postali prosti. Ogrri so zgubili polovico državnega ozemlja in polovico prebivalstva, čez noč je naduta ogrska gospoda prišla ob vso oblast.

Težka kazen.

Na Ogrskem je izbruhnila komunistična revolucija in pometla z vsemi predpravnicami vladajočih slojev. Toda komunizem se ni držal dolgo. Prišlo je do spopada z Romunijo in romunske čete so vkorakale med velikim pustošenjem v ogrsko državo. V glavnem mestu Budimpešti so zavladali romunski generali. Ko se je umaknila romunska vojska iz Ogrske, je pustila za seboj povesod podrtije. Razen tega so morali Ogrri podpisati mirovno pogodbo z veliko vojno odškodnino. Ogrska je danes mala državica, prej tlačeni narodi so postali veliki.

Toda Ogrri se ne marajo sprijazniti s svojo usodo. Razvili so po vsej Evropi veliko propagando in tožijo nad krivico, ki se jim je zgodila. Veliko denarja so Ogrri že potrosili in ga trosijo še danes za svoje politične cilje. Ko se je vršila pred nedavnim časom v Rimu konferenca trgovskih zbornic Evrope in Amerike, so Ogrri brž pripravili knjigo, da jo razširijo med Angleže in Amerikance in jim dokažejo, kakšne krivice trpe njih sorojaki na Češkem, v Jugoslaviji in Romuniji. Le nastopu Francozov se je zahvaliti, da so Ogrri knjigo umaknili. In tako delajo Ogrri pri vsaki priliki in povesod propagando za svoje politične načrte.

Nepoboljšljivi.

Dokler skušajo Ogrri braniti svoje sorojake v tujih državah, jim človek ne sme zameriti. Njihove narodne

manjšine imajo polno pravico do enakopravnosti. Pritičejo jim ogrske ljudske in srednje šole, pri uradih in na sodnijah mora biti njih jezik spoštovan in upoštevan. Kar zahtevamo mi Slovenci v Italiji, to smejo po vsej pravici zahtevati Ogrri drugod. Tudi ne smemo Ogrom zameriti, da hočejo zmanjšati vojno odškodnino do antante. Vsak si skuša olajšati svojo usodo. Toda Ogrri se ne zadovoljujejo s temi zahtevami, oni se ne omenjujejo na obrambo svojih narodnih pravic. Njih cilj je zopetno gospodstvo nad Slovaki, Romuni in Hrvati. Ogrri hočejo postati gospodarji Hrvatske in Slavonije, vladali bi radi nad Slovaško, ukazovali sedmograškim Romunom. Kdor čita govore v ogrskem parlamentu, mora obstrmeti nad imperializmom današnjih ogrskih politikov. Oni ne zahtevajo le, kar je njihovo, ampak stegujejo roko po tuji lastnini. Po njihovem so n. pr. Ogrri gospodarji Hrvatov in Reka je ogrsko pristanišče. Na Češkem vzdržujejo propagando med Slovaki in jih hočejo spraviti zopet pod svojo oblast. Isto delajo med Romuni.

Orožje kujejo.

Gospodje v Budimpešti se niso v svetovni vojni prav nič naučili in v svoji slepoti čakajo na dan zmage. Zato se pridno oborožujejo in vzgajajo mladino v imperialističnem duhu. Bodoča vojna naj vzpostavi staro ogrsko gospodstvo. Vsa politika Budimpešte se ravna po tem načelu. Ogrri se n. pr. silno dobrikajo Italiji in bi radi bili z njo v tesni zvezi. Po njihovem se bo namreč Italija prej ali slej sprla z Jugoslavijo in tedaj pride za Ogrre dan maščevanja. Ogrri pritisnejo od severa. Italijani od juga in Jugoslavija gotovo podteže. S pomočjo Italijanov zakraljuje tedaj Ogrska nad Hrvatsko in Slavonijo in se zopet polasti Vojvodine. Take so sanje gospodov iz Budimpešte.

Razumljivo je, da vzbuja taka politika odpor vseh sosedov in večja nasprotstvo z Jugoslavijo, Romunijo in Češko-Slovaško. Ako se ogrska politika ne strezni, pridejo nad ogrsko ljudstvo še težki časi.

Kako je pri nas?

Časopisi Italije govorijo še vedno o krizi v fašistovski stranki. Mnogoštevilni dvoboji, o katerih smo zadnjič pisali, so se morali na ukaz od zgoraj ustaviti. Mussolini je odredil čiščenje stranke. Toda kljub ukazom voditelja traja kriza dalje in se ne bo zlepa rešila. Preveč so se zagrizla nasprotstva med vrste fašizma, da bi v kratkem zavladal zopet mir v stranki. Pričakujemo zatorej še nove in odločilne dogodke.

Važno je tudi razmerje med fašisti in ostalimi strankami države. Ljudovci in fašisti so vsak v svojih postojankah in v njihovem razmerju se ni nič spremenilo. Pač pa so liberalci in takozvani demokratični socialci stopili v pogajanja z Mussolinijem. Eni in drugi zatrjujejo svoje prijateljstvo do fašistovske vlade, a obenem se bitko pritožujejo nad nasilji, ki jih delajo fašisti proti njihovim pristašem: «Mi hočemo sicer sodelovati z Mussolinijem, a zato zahtevamo, da nas fašisti po deželi ne napadajo. Ne samo v Rimu, temveč tudi v pokrajinah mora nastati prijateljstvo!»

DNEVNE VESTI.

Slabi in dobri liberalci.

Mussolini je demokratičnim socialcem ugodil in jim obljubil, da napravi red na deželi. «Naznanite mi natančno vsako nasilje in poskrbel bom, da se krivci kaznujejo.» Tako je rekel Mussolini demokratom. Liberalcem pa je drugače govoril. Njim ni hotel prav nič obljubiti, da se nehajo proti njihovi stranki fašistovski napadi. «Če bi bili vsi liberalci tako dobri in pošteni kakor vi, ki se z mano pogovar-

jate, bi bilo vse v redu. Toda po deželi je zelo mnogo slabih liberalcev, katerim ne smem prizanašati.» Ta odgovor Mussolinija ni posebno razveseljiv za liberalce. Najvišji zastopnik fašizma jim je naravnost povedal, da se misli proti njim boriti in jih še nadalje napadati. Kako naj potem sodelujejo z vlado?

Nam se zdi, da je to trajno nemo-goče. Liberalci bodo prej ali slej prešli med odločne nasprotnike fašizma. in pomnožili vrste opozicije.

Kaj je novega na deželi

SOLKAN (Tatvina.)

V nedeljo 6. t. m. se je zgodila pri nas drzna tatvina. Ob 10½ zvečer so prišli nekateri temni elementi po lestvi v stanovanje g. Josipa Juga, trgovca in gostilničarja. Ko so prišli v stanovanje, so dobili železno škrinjico, v kateri je shranjeval g. Jug vse svoje izkupičke in druge vrednostne stvari. Odnegli so skrinjico, v kateri je bilo po dosedanjih poročilih okrog 10.000 lir vrednosti. Nato so nemoteno izginili v temno noč. Drugi dan so našli v bližini hiše na polju razbito prazno škrinjico, v kateri ni bilo drugega kot neka hranilna knjižnica. Uzmovičem so že na sledu in sta baje dva že pod ključem.

(Treznost napreduje.)

Po zadnjih poročilih naše abstinenčne brambne čete, kateri stoji na čelu g. živinozdravnik Gerbic, se je pijančevanje v naši vasi zelo omejilo. Ljudem primanjkuje denarja in, hvala Bogu, tudi ne čutijo potrebe do brezpotrebnega zapravljanja.

Elektrarna. Kakor je izvedel naš poročevalec, pričnejo pri nas v najkrajšem času z zgradbo moderne elektrarne. Glavne kapitale so položili naši domačini G. Gerbic, Marij Mozetič in G. Makuc.

VITOVLJE.

O binokošnih praznikih bo tudi letos kot ponavadi služba božja pri M. B. na Vitovljah. Oba praznika bo več sv. maš, romarji bodo lahko prejeli sv. zakramente. Na binokošni pondeljek bodo imele Marijine družbe iz črniške dekanije slovesen shod. Z jedjo in s pristnim vipavcem se bo potrebnim in žejnim postreglo v krčmi pod cerkvijo v cerkveni hiši!

V znani in ugledni Peršič-evi hiši v Užicah so praznovali dne 12. majnika izreden dogodek — kar tri poroke hkrati. Drugi sin France se je poročil z Viktorijo Remeč ter odšel za zeta v bližnjo hišo v Užicah, starejša hči Antonija se je pa poročila z Ivanom Podgornikom iz Vrtovina v kamenski župniji, mlajša hčerka Katarina pa se je poročila z Antonom Košuto iz Vitovlj, sinom bivšega župana občine Osek-Vitvolje in cerkvenega vitovskega ključarja.

JULES VERNE:

ČRNA INDIJA

ROMAN.

Prosto poslovenil Z. Z.

Noben rudnik v kateremsibodi kraju zemlje starega ali novega sveta ni nudil tako imenitnega pogleda. Sicer so bile take priprave, da so obiskovalci jame lahko šli brez nevarnosti ali truda do tal petnajststo čevljev pod površjem. Sedem milj južnozahodno od Callandra je bil izkopen povprečni predor, pri vhodu s stolpci in drugimi okraski okrašen, ki je vodil, zadosti širok in lahko padajo naravnost v čudovito izkopane «grobnice». Na dvojnih tirih so drdra-

li uro za uro gori in doli vozički, ki jih je gnala hidraulična sila in so služili kot vez z zunanjim svetom, pod grofijo nastale vasi, ki so jo nekoliko preveč laskavo imenovali «Coal-City» — Premogovo mesto. Ko je prišel obiskovalec v Premogovo mesto, se je nahajal v kraju, kjer je igrala električna sila kot vir svetlobe in gorkote zelo važno ulogo. Vse je žarelo v bleščeči luči, ki je nadomeščala nebeško solnce. Vsi večji ali manjši stroji in priprave so delovali v brezračnem prostoru, to je njihovi svetlobni loki niso bili nikjer v stiku z obdajajočim ozračjem. Če bi se torej temu primešali tudi vrenski plini, bi vendar ne nastala nikaka eksplozija. Električna moč je služila tudi brez izjeme vsem potre-

Umorili so komunističnega diplomata.

V švicarskem mestu Lozani se je izvršil te dni atentat na ruskega poslanika Worovskega, ki je ostal na mestu mrtev.

Worovskij se je nahajal s svojimi prijatelji v jedilni dvorani nekega hotela in ravnokar obedoval, ko se mu približa od zadaj mož s samokresom ter mu nenadoma požene več krogel v glavo. Strelivo je prodrlo v možgane in Worovskij je v hipu izdihnil. Napadalec je ustrelil tudi proti spremljevalcem Worovskega, pa jih ni usmrtil, temveč le težko ranil. Morilec je neki ruski častnik po imenu Conradi, katerega so boljševiski usmrtili več sorodnikov in vzeli premoženje. Hotel se je torej nad komunisti maščevati.

Worovskij je bil zastopnik sovjetske Rusije v Rimu in se je nahajal slučajno v Švici na lozanski konferenci. Mož je bil zelo učen, govoril 16 jezikov in bil po svojem rodu ruski plemenitaš. Kljub temu je vstopil v komunistično stranko in se v njej zvesto bojeval.

Zapušča ženo in 18 letno hčerko, katerima prihajajo od vseh strani sožalne brzojavke.

Značilno.

V mestu Messina so se vršile burne manifestacije proti fašistom. Množice so si pripete na prsa sliko kralja in šle pred prefekturo protestirati proti vladi. Fašistom seveda to ni bilo po godu in zato so planili na demonstrante, nakar je nastal pretep. Vojaki Narodne brambe so vdrli pozneje v stanovanje mesinskega poslanca Pellegrina in ga aretirali. Ta aretacija, ki je proti postavna, je vzbudila veliko ogorčenje po državi. Prefekt je dal Lombarda Pellegrina osvoboditi in ga je prosil oprostjenja. Žaljenemu poslancu je došlo v Messino nad 200 brzojavk sočustvanja samo iz vrst senatorjev in poslancev.

Zelo značilno.

Kaj je s premoženjem bivših avstrijskih podanikov v Ameriki?

Goriška podprefektura nam poroča, da je parlament združenih ameriških držav sklenil, da se raztegne rok za pričetek sodnega postopanja radi oprostive premoženj bivših avstrijskih podanikov, ki so bila vsled vojne zaplenjena, do januarja 1924.

Dannunzianci in fašisti.

V Pistoji so fašisti aretirali grofa Karla Matteucci-ja, ki je bil prišel v mesto, da bi ustanovil tudi dannunzijansko zvezo. Spori se množijo.

Vsi dvoboji prepovedani.

General de Bono je prepovedal vse dvoboje; prefektom je zaukazal, da nastopijo proti morebitnim neubogljivcem v smislu kazenskega zakona. Samo častniki se smejo še sabljati.

Šolstvo v Trbižu.

Trbiž je, kakor znano, nemško mesto; pri občinskih volitvah so seveda Italijani zmagali in odtodaj gre vse po načrtu. Prvotno so imeli tam samo nemške šole; nato so ustanovili tudi laško; dve šoli pa sta preveč za tak trg. Kaj tedaj? Raznesli so vest, da namerava vlada zapreti nemško meščansko šolo. To pa je treba preprečiti in rajši je treba sprejeti laško šolo, kakor da bi vlada sploh odpravila meščansko šolo. Zato so priredili shod in prof. Poli je dejal, da je treba pač zahtevati, da se meščanska šola vzdrži magari s samo laškim učenim jezikom, a nemščini se prizna mesto, ki ji gre. Za ta predlog da so bili Nemci navdušeni. Tako bo Trbiž kmalu brez nemške šole.

Ali ste na glavo padli?

«Edinost» je pred nedavnim časom priobčila o občnem zboru županske zveze nespametno notico, v kateri pripoveduje, da se pojavljajo v zvezi strankarski spori. Ker je tako lahkomišelnost pisanje kakor nalašč ustvarjeno, da vzbudi v zvezi resne spore, ki jih danes hvala Bogu ni, je predsednik Županske zveze gospod Bavdaž nemudoma poravnal lahkomišelnost Edinosti in ji poslal popravek. Ta je zvrгла krivdo na svojega goriškega dopisnika in ga povabila, naj stvar pojasni. In res se je mož po 15 dneh oglašil in začel jecljati, da sam ni bil na občnem zboru županske zveze, da je slišal o stvari le govoriti, sicer pa da vztraja pri svojih trditvah. Vendar o občnem zboru ne mara govoriti, ker je to za zvezo škodljivo i. t. d. Edinost se seveda s tepčkom strinja in pravi, da je res bolje, če o stvari molčimo, ker tako pisanje županski zvezi le škoduje. Vsak kmet se bo vprašal: Ali so ti ljudje padli na glavo? Če je pisava škodljiva, čemu si ne denete zamaška v usta? Zakaj je pa Edinost poročilo goriškega kozloviča priobčila? Zakaj ni vrgla njegove testenine že prvič v koš? Treba je več čuta odgovornosti, draga gospoda!!

In ti, kostrunček iz Gorice, ali ne veš, kaj pises, ko poročas v dnevnik?

«Edinosti» nujno priporočamo več resnobe!

Ženska volivna pravica.

Ob priliki mednarodnega ženskega zborovanja v Rimu je poslal voditelj ljudske stranke Sturzo gospe Novi, ki je članica izvršilnega odbora ljudske stranke, pismo, v katerem ponavlja zahtevo stranke, da se ženski prizna volivna pravica v upravne in politične zastope in izraža upanje, da bo parlament konečno sprejel tozadevni zakon.

Vojaški pozdravi.

Topničarji v Sassuole pozdravljajo srodnike in prijatelje: Janko Stržinar - Masora, Janko Čermelj - Budanje, Oskar Šavli - Sv. Lucija, Julij Brilej - Idrija, Franc Štolfa - Pliskovica.

prvem obisku prodrli stari nadplezalec in njegovi spremljevalci. Nad njimi je bila obokana kot v stolni cerkvi z loki. Oporni stebri so stali v skrlnati skali v visočini tristo čevljev. Vsepovsod je gledalo oko bogate premogovne žile, ki so pod velikansko težo nad njimi nakopičene-ga kamenja povsod tako rekoč izviral, pri čemer so se gladki odlomki črnega premoga lesketali v soju električnih žarkov. Spodaj pa se je raztezalo jezero, po svoji velikosti nalikuje črnemu morju v Mammoth Caves, globoko jezero, v čigar čisti vodi je mrgolelo nebroj brezokih rib in ki mu je inženjer vzdal ime Malcom jezero.

Nemški fašisti

so se postavili prvega majnika v Monakovem. Prvi regiment šteje 10.000 mož, ki so bili do zob oboroženi; vrhu tega so imeli s seboj strojne puške in celo en top. Cel svet nori!

Resnica skeli!

Goriška Straža je priobčila vrsto člankov o izmenjavi denarja in se postavila odločno na stališče združništva. Pri tem je brez vsega strahu posvetila v bankirsko ozadje «čedne» zadeve in se ni prav nič brigala zato, če se komu zameri ali prikupi, kajti to ji je bilo vseeno. In res je s svojim odkritim pisanjem zadel v živo tudi tržaško «Edinost», ki je prijateljica Jadranske banke. Sicer dolgočasni list je oživel in začel vpiti o brezdušnih obrekovalcih, o podlih dušah itd.

Na to odvrnemo z enim stavkom: Vsak dà, kar ima!

Pro Montibus et Fontibus.

To društvo, ki se bavi z raziskovanjem in izrabljanjem naših planin in naših vod, priredi 10. junija občni zbor v Idriji. V Tolminu se ustavijo malo časa, v Idriji jim priredi županstvo svečan sprejem, nakar jo bodo udarili čez Črni vrh v Ajdovščino in Gorico.

Obletnica.

V torek, 15. majnika poteče 31 let, odkar je veliki papež Leon XIII. izdal znamenito okrožnico «Rerum novarum» o socialnem vprašanju.

Pozor, davkoplačevalci!

One davkoplačevalce, ki ne znajo izpolniti prijav za novi hišni davek - samo še par dni časa - in za davek iz zemljiškega dohodka, opozarjamo, da obstaja v Gorici, Via Seminario 13, prtiličje (blizu Placute) pisarna, ki proti zmerni odškodnini izpolnjuje strankam tozadevne tiskovine. Tiskovine so na razpolago v pisarni. Uradne ure: vsak dan, izzemši nedelje, od 9—12 in od 2—5 ure. Pisarno vodijo strokovno vsposobljeni domačini.

Boj proti Mihcu in Jakcu.

Tržaška «Edinost» je započela boj proti Mihcu in Jakcu, ker se razgovarjata v Malem listu o izmenjavi denarja Jadranski banki. Nihče bi ne bil mislil, da bosta mlada fanta tako razjezila našo dobro teto.

Mussolini pride v Gorico.

Kakor smo že zadnjič sporočili, pride ministrski predsednik Mussolini koncem maja na Goriško, da obišče z vojnimi invalidi razna znamenita mesta iz svetovne vojne. Kakor sedaj uradno poročajo iz Rima, pride Mussolini ne samo na Goriško, temveč tudi v Gorico. Po dosedaj določenem redu bo obiskal naše mesto 24. majnika.

Zadeva iz ulice Codelli.

Kakor smo že enkrat kratko omenili, se je bila znana nečedna zadeva iz ulice Codelli ne vemo iz kakšnih nagibov veliko preveč razkricala in razpihala. Kakor je ugotovila sodna preiskava, je bil skandal bolj omejenega značaja. Izpustili so zato iz zavora osumljeno Nemko Bosig in mestnega nastavljenca Pelizona. Ker je tudi osumljeni Štrukelj, ki je imel 63 let, medtem umrl, je sedaj radi zadeve v zaporu samo še Lutman.

«Križarji» v Gorici.

Pod okriljem «Apostolstva molitve» se je osnovalo v Gorici «Društvo Križarjev», ki ima namen širiti češčenje presv. Srca Jezusovega. Člani tega društva, ki ima svoja pravila, so dečki od 6. do 14. leta. Dne 27. majnika bodo imeli v stolnici svoj praznik. Ta dan se prvikrat zberejo okrog lastne zastave, katero so jim poklonili velikodušni dobrotniki.

BIRMANCI POZOR!

V zlatarnici in urarnici Klementa Louvier, Corso G. Verdi št. 28 (zraven trgovine Teod. Hribar) v Gorici, se nahaja velika in raznovrstna

izbira zlatih in srebrnih predmetov, kakor verižice, zapestnice, obeski, ure-zapestnice, moške zlate, srebrne in kovinaste ure i. t. d. po konkurenčnih cenah.

Ves čas birme se bo prodajalo vse blago v moji trgovini z velikimi popusti!!!

PROSVETNA ZVEZA.

Naš čolnič se je vsled nenadnih zaprek glede odgovornega uredništva zakasnil. Naročniki prejmejo drugo šte-

GOSPODARSTVO.**Kmetijsko knjigovodstvo.**

Vsako podjetje ima svoje lastno knjigovodstvo, ki je za zdravi razvoj podjetja nujno potrebno. Naloga knjigovodstva ni samo ta, do se vse vknjiži, kar ima stika s podjetjem samim, da se vknjižijo vsi dohodki in stroški, knjigovodstvo je tudi izborna šola in nam tudi pove, kje podjetje hira, kje moramo kaj spreminiti, kaj moramo opustiti, kaj boljše izdelati in izpolniti. Ni potreben samo pregled celotnega podjetja, predvsem je potreben vpogled v smoternost in koristonosnost celotnega podjetja in posameznih delov istega.

Ali je knjigovodstvo potrebno le velikim industrialnim podjetjem in ne tudi kmetijskim? Važnost knjigovodstva so uvidela predvsem velika industrialna in trgovska podjetja, malo ali pa nič kmetijska. In vendar je tudi kmetijsko knjigovodstvo nujno potrebno. To so uvideli predvsem veleposestniki, ki imajo vsi že vpeljana dobro knjigovodstva in kjer gospodar misli, da zadostuje njegov spomin, je gotovo obsojeno k razpadu: različni uradniki in poslovodje morejo goljufati kolikor hočejo. V takem posestvu tudi ni mogoč noben napredek, ker bi človek mogoče ravno tam začel izpreminjati, kjer spremenitev ni potrebna. Navidezno koristne spremenitve morejo biti v kmetijstvu večkrat škodljive, ker ni nobenega gospodarstva tako prepletenege, kot je ravno kmetijstvo.

Pa ne samo veleposestva imajo vpeljana knjigovodstva; v vseh državah, ki jih v kmetijskem oziru navadno navajamo za zgled, ne najdete skoraj nobene kmetije brez knjigovodstva. Švicarska Kmetijska zveza s sedežem v Zürichu ima pri svojem kmetiskem tajništvu dobro plačanega strokovnjaka, ki z drugimi pomožnimi silami nima nobenega drugega opravila, kot da primerja podatke knjigovodstva različnih kmetij ter skuša na podlagi knjigovodstva dognati, ali je bolj dobičkanosno mlekarstvo, ali gojitev mlečenske živine na odprodajo, ali gojitev klavne živine. Ravno tako skušajo dognati na podlagi knjigovodstva, ali je bolj dobičkanosna v švici sadjereja ali živinereja ali obdelovanje polj ali mešano in kako mešano.

Tako je v Švici, kjer niso voleposestva in tudi ne večja posestva; v resnici so nekoliko večja kot pri nas, in sicer so v glavnem tako velika, da jih oskrbuje navadno domača družina s pomočjo enega hlapca in ene dekle. Tudi naši kmetje morajo upeljati knjigovodstvo in ta potreba se bo vedno bolj uvidevala. Že do danes so to uvideli nekateri kmetje, ki vpisujejo vse dohodke in vse stroške. Mnoge sem vprašal, zakaj to delajo in navaden odgovor je bil, da jih zanima, kam denar gre, ki se tako hitro izgubi.

Oni naši kmetje, ki so vpeljali knjigovodstvo, spadajo po moji sodbi med najbolj brihtne kmete, kar jih poznam. To sem opazil tudi na

vilko te dni. Prosimo vse naše kulturne delavce, naj živahno agitirajo za «Naš čolnič» in mu pridobe čimveč naročnikov.

Vaditeljski zbor za telovadne vaditelje in vaditeljice se bo vršil v Sv. Križu na binkoštno nedeljo in pondeljek. Vadičiti se začne zjutraj ob 8ih. Udeleženci naj se takoj priglase!

O društvenem zakonu bo prinesla informacije prihodnja «Straža». Natančno tozadevno pojasnilo pa prinese tretja številka «Našega čolniča».

1,10 L, redič navaden —,80—1,20 L, srčast redič —,60—,80 L, špinača —,60—,80 L, verzote 1,40—1,60 L, pomaranče kom 30—35 cent., češnjice 2,40—3,20 L, limoni 15—20 cent., jabolke 1,80—3,— L, orehi 4,— L, lešniki 2,80—3,— L, jagode 12,— 14,— L, naravno maslo 13—15 L, kuhano m. 18—20 L, mleko 1,20—1,40 L, med v satovju 8—9 L, čisti med 9—10 L, smetana sladka in kislja 10 L, skuta 3 L, jajca po 45—50 cent.

Pametni kmetje!

Meseca majnika je zadnji čas za mnoge nasade. To pa ne samo za velike setev in za velike nasade na polju, ampak tudi na malih prostorih in prostorčkih.

V kulturnih deželah, kakor so Nemčija, Belgija, Holandska, Anglija itd., kjer je kmetijstvo razvito do najvišje stopnje, najdemo redkokje neizrabljen prostor. Kjerkoli je mogoče kaj vsaditi, je gotovo nekaj vsajenega, tako da vsaka ped zemlje nosi in rodi. Zato pa vlada v teh deželah tudi na malih kmetijah sorazmerno blagostanje.

Pri nas se v tem oziru še jako mnogo greši. Če človek potuje po naši deželi, in to ne samo po od železnice oddaljenih krajih, ampak tudi po krajih, ki so blizu prometnih središč, kjer se da vsaka stvar razmeroma lahko spraviti v denar, vidi silno mnogo neizrabljenega prostora. Okoli hiš in ostalih gospodarskih poslopj rastejo kupi kopriv, pred hišami vidimo velike ploskve obraščene s poteptano travo, kjer brskajo še kokoši zastoj, po raznih bregovih pa se šopiri trnje in trpotec — skratka, pogled okoli velikega števila naših malih in velikih kmečkih domov je vse prej kot razveseljiv.

To je treba na vsak način odpraviti in popraviti. Noben še tako majhen košček zemlje ne sme ostati neizkoriščen. Kjer se da kaj vsaditi, tam mora biti nekaj vsajeno, pa bodi karkoli. Kdor že nima časa ali znanja, da bi napravil okoli hiše vrtilček, naj vsaj koprive izkoplje in ostali plevel in naj vsadi fižol — trud mu bo poplačan. Krompir rodi tudi v najslabši zemlji, ne tako sicer, kakor v dobro pognojeni in skrbno obdelani njivi, ampak nekaj le zraste in danes je vsak še tako skromen pridelek denar. Tudi razni krmilni sadeži za prešiče so zelo z malim zadovoljni in danes je vsako krmilo drago, če ga je še tako malo. Na ta način se da izkoristiti vsak prostorček okoli hiše in vsak obronek na polju. Taki koščki so sicer navadno zelo majhni, ampak le idite na polje in pogledajte, koliko jih je, potem pa zračunajte približno njihovo skupno površino in videli boste, da znaša celokupni neizabljeni prostor navadno ne dosti manj kakor je velika mala njiva.

Zato našim kmetom ne moremo nikdar dovolj svetovati čim največjega izrabljanja in izkoriščanja prostora. Kar ni neobhodno potrebno za dvorišče, zagradi in obdelaj! Kar ni neobhodno potrebnega prostora za gnojišče, obdelaj in obsadi! Kar ni med njivami neobhodno potrebnega prostora za dovoz in odvoz, izkoristite in obsadite!

—c:—

VALUTA.

Dne 13. maja si dobil na tržaški borzi:

za 100 avstr. kron 2·9 do 3·1 cent.
za 100 dinarjev 21·50 do 21·75 lir.
za 1 ameriški dolar 20·35 do 20·45

Listnica uredništva.

Sturije: prejeli prepozno.

Sirite Naročajte Berle „Goriško Stražo“.

CENE ŽIVILOM V GORICI.

(11. maja 1923.)

Česen kg. 2.— L, špargeljni 2,40—3.— L, brokoli 1,40—1,60 L, kislje 1,50—1,60 L, korenje 1,20—1,40 L, čebula kg. 1.— 1,20 L, navaden fižol 1,60—1,80, fižol kok 3.— 3,20 L, palata 1,20—1,60 L, krompir 0,65—0,75 L, sveži grah 1,20—2,80 L, peršilj 1,50—1,70 L, kislja repa 1.—

Rustja.

Iz Kmetško delavske zveze.

Na binkoštni pondeljek dne 21. maja priredi K. D. Z. pri Sv. Luciji shod živinorejcev. Shod se bo vršil v služaju lepega vremena na dvorišču gostilne gosp. Mikusa, drugače pa v dvorani, in sicer ob 3. uri popoldne.

Pozivamo mlekarke zadruge, da skrbno pripravijo ta shod, ter da se ga v obilnem številu vdeležijo. Živinorejci naj sami dobro prevdarijo, kako in s kakšnimi sredstvi bi se najlažje in najbolj uspešno ustvarila življenja sposobna strokovna in stanovska organizacija primorskih živinorejcev. **Pripravite v ta namen resne in izvedljive predloge.**

Mlekarskim zadrugam in nekterim znanim živinorejcem smo poslali kratko okrožnico.

II.) Druga seja pripravljalnega odbora Vinarske zveze se bo vršila v četrtek dne 17. maja 1923. ob 9. uri zjutraj pri Zlatem Jelenu v Gorici. Predsedniki zadrug, ki tvorite pripravljalni odbor Vin. zveze vdeležite se te seje prav gotovo, ker je važna in odločilna.

Dnevni red se je sledeči:

- 1.) Odobritev pravil Vin. zveze;
- 2.) Osojbe zadrugne kleti;
- 3.) Nakup potrebne vin. posode in drugih potrebnih;
- 4.) Imenovanje nadaljnjih zadrugnih agentov;
- 5.) Določitev cen vinu Vin. zveze za razprodajo;
- 6.) Stučajnosti.

III.) Skupini K. D. Z. v Sv. Križu: Po možnosti ugodimo Vaši prošnji.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Vprašanja in odgovori.

A. S. posestnik, Dole p. Idrija. Kaj naj napravijo vojni oškodovanci, ki so že sklenili konkordat z zastopnikom finančne oblasti, da pridejo čimprej do plačila?

Naj vložijo prošnjo na finančno nadzorništvo v Gorici ali na finančno ravnateljstvo v Trstu. V prošnji naj navedejo številko konkordata, datum, kdaj je bil sklenjen in posebne razmere, v katerih živijo n. pr. težke družinske razmere, bolezen, brezposelnost, ako so invalidi i. t. d.

K. O., Čezsoča. Vložite prošnjo na podprefekturo v Tolminu. V prošnji omenite, kdaj in kako se je poškodovalo Vaše zemljišče. Škodo, ki ste jo pretrpeli, morate približno oceniti v denarju. Prošnjo naj potrdi in priporoči županstvo.

K. C. f. Vašo zadevo izročili tajništvu Kmetško-delavske zveze, ki pojde stvari do dna.

Sv. Križ-Cesta. Ali sme županstvo izdajati obrtna dovoljenja za točenje lastnega vinskega pridelka (osmica)?

Odgovor: **Da!** Na podlagi § 49 Pravilnika v zakonu Pubblica sicurrezza.

Bistra kristalnošista voda,
planinski zrak in skrbna priprava napravijo Pekatete to kar so: za pravo delikateso.

So najcenejše ker se zelo nakuhajo.

Nove knjige.

NA DAN SODBE. Ljudska igra v treh dejanjih. — Znanstvena knjižnica 6 zvezek. — SLOVENC, Zemljepisni, zgodovinski, politični, kulturni gospodarski in socialni pregled, napisal Fran Erjavec.

Knjigarna K. T. D. v Gorici, Montova hiša.

RESTAVRACIJA

PRI

„Treh Kronah“

v Gorici, Via Carducci,

ki je vsem znana po svoji vzorni postrežbi, izvrstni kuhinji in imenitnih domačih vinih, je ravnokar prejela

oni izvrstni teran,

po katerem je občinstvo že toliko krat povpraševalo.

Kmetje in meščani, sezite po plemeniti kaplji!

Lastnik: Anton Malnič

ZAHVALA

Da vse izraze sožalja ob izgubi naše preljube mamice gospe

EME VD. ZEGA

usojam si izreči najsrčnejšo zahvalo vsem posebno pa g. Dr. Cannoniere Luigi, preč. duhovščini, Narodni čitalnici, darovalcem cvetja in vsem mnogoštevilnim udeležencem pogrebu.

Kanal. 25 aprila 1923.

Zalujoči: Hčere in sinovi Zega.

JAVNA DRAŽBA.

pri sodnji v Gorici.

V soboto 19. maja t. l. ob 10. uri se bo vršila pri preturi — okrajni sodnji — v Gorici v sobi št. 5 javna dražba sledečih nepremičnin:

I. zemljiške parcele v obsegu 1223 kvadratnih metrov z izhodom na sentpetersko ulico med hišama št. 43 in št. 47

— pripravno za stavbeni prostor ali skladišče — cenjeno L. 12.000, najnižja ponudba L. 6.000.

II. mehanične, mizarske delavnice s stroji vred in z majhno novo hišico (4 prostori, še ne popolnoma dodelano) Via Lunga 46,

površje zemljišča 1406 kvadratnih m., cenjeno L. 42.170, najnižja ponudba L. 21.085.

Dražilo se bo najprej za vsako skupino posebej in potem tudi za obe skupini skupaj.

Ponudniki morajo položiti vadij v znesku 10% cenilne vrednosti.

Natančnejši pogoji so razvidni iz sodnih spisov E 926/23.

Razpis začasne službe.

Občinska uprava v Štandrežu pri Gorici sprejme s 1. junijem t. l. uradnico v začasno službo. Prošnje z navedbo za mesečno plačo in opremljene s spodaj navedinimi listinami, primerno kolekovanimi se morajo vložiti pri županstvu v Štandrežu najkasneje do 22. t. m.

Rojstni list, državlanski list, spričevalo o lepem vedenju, o znanju strojepisja, slovenščine in italijanščine v govoru in pisavi.

Štandrež, dne 8. majnika 1923.

Župan: Ant. Reščič.

Hotel v središču mesta, dobro obiskan. 20 sob, prvo in drugo nastropje meblirano, se proda po ugodnih pogojih radi zasebnih zadev. Vpraša se pri lastnici gospe Evgeniji Jug, Hotel Marzini, I nadst.

POZOR KMETOVALCI! Modra galica 98/99% čistoče, zveplo ventilirano 85/95% drobnosti, čilski solitar s 15/16% lusika, 40 odstot. kolijeve soli in 15/16 odstotni superfosfat ima naprodaj Slovensko Kmetijsko društvo v Gorici — ulica Giosue Carducci št. 6 na dvorišču.

«OLESCHAU» cigaretni papir za kadilce najbolj priporočljiv, ke uničuje nikotin.

Glavna zaloga za Primorsko knjigarna K. T. D.

Gorica — Montova hiša.

MED. UNIV.

dr. Rado Sfiligoi
se je preselil

v Via Mameli (Via Scuole) št. 9

tik stare gimnazije ter ordinuje za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni od 9-11 in 2-3.

Malo posestvo v Kozani, obstoječe iz hiše, hleva, in 8000 kvadratnih m. obdelanega zemljišča se takoj in ceno proda. Pojasnila daje lastnik Josef Glešič, št. Peter pri Gorici.

GOSPODARSKA ZADRUGA ZA GORIŠKO OKOLICOV VRTOJBI,

r. z. z. o. j.

vabi na

redni občni zbor,

ki se bo vršil na drugi praznik dne 21. maja 1923. ob 4. uri popoldan v Občinskem domu v Štandrežu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev letnega računa za leto 1922.
3. Volitev načelstva, nadzorstva in krajnih odborov.
4. Raznosterosti. Načelstvo.

VRTNAR

O. Voigtländer — Via Casa rossa št. 11, ima na prodaj palme, razne cvetlične in vedno zelene rastline v loncih, vse vrste poletnih in jesenskih rastlin, kakor tudi odrezane cvetlice.

Pohišstvo za eno sobo je na prodaj Via Formica št. 16, Gorica.

Pek in sladšičar

v Gorici, Via Carducci št. 21. (prej Gosposka ulica)

Dražičik Karol

naznanja da sprejema za birmo vsakovrstna naročila, n. pr. naročila na šatulje, običajne «rešte kolačev», različno fino pecivo i. t. d.

Priporoča se svojim znancem in cenjenim odjemalcem za obilna naročila. Postrežba poštna. Cene zmerne.

Ivan Cotič

kamnoseški mojster

SOVODNJE pri GORICI

se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo nagrobnih spomenikov in drugih v to stroko spadajočih del.

Modro gaico, žveplo, superfosfat in čilski soliter
dobite pri

Zadružni zvezi

v Gorici, Corso Gius. Verdi 32